

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

BEYOND BARRIERS
We believe in what we do

**Walking
the path
of reconciliation**

**empowering communities
for a peaceful society**

STOBIANTIC

EDUKIMI NDËRKULTUROR SI MJET PËR PAQEN

-Një paketë mjetesh për mësuesit, punonjësit e të rinjve dhe trajnerët e punës për të rinjtë.

Botuesi:

Organizata Përtej Barrierave

Rruga Don Bosko, Pallati Gener 2, Hyrja 1, Kati 6, Apartamenti 47, Post Code 1026 - PO Box 87 Tirana-Albania

Web: www.beyondbarriers.org

Email: office@beyondbarriers.org

Autorët:

Mirela Rajkovic

Ana Mullanji

Irena Topalli

Përkthim në: Gjuhën Shqipe

Dizajni: Kristi Kotini

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ky dokument është produkt i projektit të financuar nga Erasmus+ “Ecja në rrugën e pajtimit-fuqizimi i komuniteteve për një shoqëri paqësore”, zbatuar nga BBA dhe partnerët gjatë 2019-2021. Mbështetja e Komisionit Evropian për prodhimin e këtij publikimi nuk përbën një miratim të përmbajtjes, e cila pasqyron vetëm pikëpamjet e autorëve, dhe Komisioni nuk mund të mbahet përgjegjës për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit që përmban.

Partnerët e projektit:

Përmbajtja

Page | 2

1. Për çfarë është ky Toolkit?	3
2. Rëndësia e Edukimit Ndërkulturor	4
3. Zbërthimi i Koncepteve	4
4. Roli i Mësuesve dhe Punonjësve të të Rinjve në Edukimin Ndërkulturor	7
5. Qasjet Edukative.....	8
6. Metodrat dhe Mjetet.....	9
7. Workshopet për Nxënësit	11
8. Burime të Nevojshme.....	18

1. Për çfarë është ky Toolkit?

Ky Mjet Trajnimi shërben si një mjet për mësuesit dhe punonjësit rinorë për t'i mbështetur ata në punën me nxënësit dhe të rinjtë se si të jenë elastik ndaj pajtimit, gjuhës së urrejtjes dhe promovimit të ndërtimit të paqes me të rinjtë e tyre në nivel komuniteti.

Dokumenti është zhvilluar në kuadër të prijekutit **Walk On**- "Ecja në rrugën e pajtimit- fuqizimi i komuniteteve për një shoqëri paqësore" dhe do të kontribuojë në ndërhyrjen e përgjithshme që partnerët e projektit planifikuan për të mbështetur zhvillimin dhe rritjen e kompetencave të punonjësve rinor, mësuesve, të rinjve dhe udhëheqësve të rinjve të komunitetit në Ballkanin Perëndimor, për tu adresuar dhe punuar me pajtimin, duke luftuar gjuhën e urrejtjes dhe duke promovuar ndërtimin e paqes.

Walk ON - është një projekt për ngritjen e kapaciteteve i financuar nga Bashkimi Evropian në kuadër të Programit Erasmus +. Organizata udhëheqëse është Përtej Barrierave, Shqipëri në bashkëpunim me pesë partnerë të tjerë nga: Bosnja dhe Hercegovina-Mladi Volonteri, Kroacia- LDA Sisak, Kosova-Lens, Maqedonia e Veriut- Qendra Kulturore Rinore, Serbia- Qendra Arsimore Krushevac.

Ky Toolkit mund të përdoret për qëllimet e mëposhtme:

- Si dokument mbështetës për mësuesit dhe punjësit e rinisë gjatë përgatitjes së aktiviteteve në fushën e dialogut ndërkulturor, edukimit për ndërtimin e paqes dhe pajtimit;
- Si një dokument që u ofron mësuesve dhe punonjësve rinorë një pasqyrë të shkurtër të koncepteve të rëndësishme që lidhen me ndërtimin e paqes dhe pajtimit;
- Si mjet që mbështet pjesëmarrjen e të rinjve në fushën e ndërtimit të paqes, dialogut ndërkulturor dhe pajtimit;
- Si frymëzim për dizajnimin e aktiviteteve cilësore dhe tërheqëse, nëpërmjet përdorimit të mjeteve të ndryshme që janë pjesë e paketës së këtij Toolkit,
- Si një dokument mbështetës për hartimin e aktiviteteve në të cilët të rinjtë janë në qendër të procesit mësimor;

Është e rëndësishme të përmendet se kjo paketë mjeteve po jep një bazë për punën në fushën e ndërtimit të paqes, pajtimit dhe dialogut ndërkulturor duke shpjeguar konceptet bazë, qasjet dhe metodat mësimore, dhe duke ofruar lidhje me një sërë mjeteve të zgjedhura që lidhen me temat e interesit.

Mësuesit dhe punonjësit e rinisë inkurajohen të ndërtojnë njohuritë egzistuese me metoda dhe mjete shtesë të zhvilluara nga aktorët përkatës në këtë fushë. Gjithashtu, materialet duhet të përshtaten duke u bazuar në llojin e audiences.

Për t'ju ndihmuar me më shumë informacione të përzgjedhura në mënyrë specifike mbi ndërtimin e paqes, pajtimin dhe mungesën e gjuhës së urrejtjes në rajonin e Ballkanit Perëndimor, ju ftojme të konsultoni këto dokumente të prodhuara nga projekti **WalkON**:

- [GJENDJA AKTUALE - PAJTIMI DHE JO GJUHË URREJTJE NË RAJONIN E BP](#) - Ky raport është zhvilluar në bazë të gjetjeve nga 6 raporte kërkimore që kanë hartuar praktikën e mira dhe

kanë analizuar Gjendja aktuale në pajtim, edukimin për ndërtimin e paqes, si dhe politikat e gjuhës së urrejtjes në Shqipëri, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kroaci, Kosovë, Maqedonia e Veriut dhe Serbia.

- [EPOKA E RE E PAJTIMIT GJENERIMI Z SI MOTORRI](#) – Një Përmbledhje e Politikave Rajonale që shërben si një mjet për avokim, një udhërrëfyes i bazuar në zgjidhje për sektorin e të rinjve në programin e pajtimit dhe gjuhës së urrejtjes dhe zhvillimin e politikave dhe një burim arsimor/ngritjeje kapacitetesh për komunitetin rajonal të praktikuesve.

2. Rëndësia e Edukimit Ndërkulturor

Të rinjtë e sotëm janë më të ekspozuar ndaj dhunës se kurrë më parë, duke i bërë ata objektiva të lehtë të lëvizjeve të dhunshme dhe radikale. Edukimi ndërkulturor është një rrjedhë thelbësore arsimore në një botë të ndarë. Zhvillimi i kompetencës ndërkulturore tek të rinjtë është një nga zgjidhjet për të dalë nga kjo krizë e njerëzimit. Nëpërmjet pjesëmarrjes në programet e edukimit ndërkulturor, të rinjve u mundësohet të angazhohen në dialog me të tjerët që janë “të ndryshëm” prej tyre dhe të fillojnë të vlerësojnë diversitetin.

Në rajonin ku po zbatohet projekti **WalkOn**, i cili është pjesërisht një rajon pas konfliktit me paqe të brishtë, ka një urgjencë shtesë për të promovuar dhe hapur programe që inkurajojnë ndërtimin e kompetencës ndërkulturore tek të rinjtë. Programe të tilla kontribuojnë edhe në uljen e diskriminimit, ksenofobisë, etnonacionalizmit, paragjyqimeve, por edhe në krijimin e një imazhi të ndryshëm të fqinjëve të tyre ku krijohen bazat për dialog dhe bashkëpunim.

Ne besojmë se rëndësia e edukimit ndërkulturor duhet të përfshihet në çdo fushë arsimore, qoftë ajo formale apo joformale. Si i tillë, edukimi ndërkulturor duhet të promovohet si një proces edukimi social që i ndihmon individët të ndërtojnë vetëdijen për kulturën e tyre, të kuptojnë lidhjet dhe bashkëjetesën me kulturat e tjera dhe më e rëndësishmja t'i mësojnë ata se si të ndërtojnë respekt për diversitetin në një spektër të gjerë.

Është roli ynë si punonjës rinor por edhe si mësues që t'u ofrojmë të rinjve një mjedis të sigurt arsimor ku ata mund të mësojnë të vlerësojnë dhe respektojnë diversitetin, pavarësisht nga ndryshimi, qoftë për shkak të kulturës, fesë, përkatësisë etnike, orientimit seksual, kombësisë, statusit social, aftësia ose paaftësia. Në mënyrë që ne të përmbushim këtë mision, nuk duhet të harrojmë se edukimi ndërkulturor përfshin punën me të gjitha aspektet e natyrës njerëzore, ku qëndrimet, njohuritë, vlerat, ndjenjat dhe përvojat e kaluara luajnë një rol kyç dhe duhet të trajtohen me kujdes nga një qasje edukative.

3. Zbërthimi i koncepteve

Konceptet dhe përkufizimet e mëposhtme janë përfshirë në Trajnimin e Toolkit për të lehtësuar procesin e krijimit të një kuptimi të përbashkët të termave që përdorim në edukimin ndërkulturor dhe punën me të rinjtë. Ato janë koncepte të përdorura zakonisht të lidhura me një shpjegim të thjeshtë, të cilat kërkojnë të ndërtojnë bazat e të kuptuarit dhe përpunimit të informacionit në mënyrë që mësuesit dhe punonjësit e të rinjve ose kushdo nga komuniteti i praktikuesve të mund t'i përdorë për të rifreskuar njohuritë e zakonshme. Duke qenë se këto janë disa terma të zgjedhur dhe mund të mos

ofrojnë një panoramë të plotë përshkruese, kushdo që përdor këtë paketë mjetesh mund të hulumtojë më shumë për secilin term nëse/kur nevojitet dhe ta përdorë atë në dobi të projektimit të aktiviteteve mësimore. Këto koncepte janë adoptuar nga materialet ekzistuese me burim të hapur dhe disa janë thjeshtuar për t'u kuptuar më lehtë, për ata që do t'i përdorin, por veçanërisht për grupin e synuar të përfituesve përfundimtarë që janë të rinjtë. Meqenëse nganjëherë fusha jonë e punës për të rinjtë përfshin përdorimin e terminologjisë specifike, ne inkurajojmë mësuesit dhe punonjësit e të rinjve që t'i zërthejnë dhe thjeshtojnë këto terma në mënyrë që të rinjtë e çdo grupi të synuar t'i kuptojnë më mirë ato. Si sugjerim, gjatë punës me grupmoshat 4-18 vjeç, ne do t'ju inkurajonim gjithashtu të përdorni shembuj për të shpjeguar termat kur është e nevojshme.

Fjalor i Termave

KULTURA DHE IDENTITETI— ky është një koncept që përfaqëson “*sjelljet dhe normat shoqërore që gjenden në shoqërinë njerëzore si dhe njohuritë, besimet, artin, ligjet, zakonet, aftësitë dhe zakonet e individëve*”. Kultura mund të jetë individuale ose grupore. Identiteti është marrëdhënia që njeriu ka me kulturën dhe është një proces transformimi i përvetshëm që ndikon në sjelljen dhe bindjet. Me fjalë të thjeshta mund të themi se identiteti është ai që na bën unikë dhe kultura është ajo që na lidh.

SHOQËRITË MULTIKULTURORE: Kultura të ndryshme, grupe kombëtare, etnike, fetare që të gjitha jetojnë brenda të njëjtit territor POR jo domosdoshmërisht në kontakt me njëri-tjetrin. Një shoqëri ku dallimi shihet shpesh negativisht dhe formon justifikimin kryesor për diskriminimin. Minoritetet mund të tolerohen pasivisht, por nuk pranohen apo vlerësohen. Edhe në rastet kur ekzistojnë të drejta ligjore të krijuara për të ndaluar diskriminimin, ligji mund të mos zbatohet në mënyrë uniforme¹.

SHOQËRITË NDËRKULTURORE: Kulturat e ndryshme, grupet kombëtare, etj., duke jetuar së bashku brenda një territori, mbajnë marrëdhënie të hapura ndërveprimi, shkëmbimi dhe njohjeje reciproke të vlerave dhe mënyrave të jetesës së tyre dhe përkatëse. Atëhere, ne po flasim për një proces tolerance aktive dhe mbajtjen e marrëdhënieve të barabarta ku të gjithë kanë të njëjtën rëndësi, ku nuk ka eprorë apo inferiorë, njerëz më të mirë apo më të këqij².

PAJTIMI — Nuk ka konsensus në lidhje me termin pajtim, por në përgjithësi ai shihet si një proces i gjerë transformues i ballafaqimit me të kaluarën për të thyer barrierat për ndërtimin e paqes³. Palët e përfshira mund të kenë zhvilluar besime, emocione dhe qëndrime të caktuara ndaj "të tjerëve" gjatë një konflikti dhe ai duhet të transformohet në mënyrë që të krijohen marrëdhënie të reja dhe besimi për të pasur një proces thelbësor dhe efektiv të ndërtimit të paqes drejt paqes së qëndrueshme.

NDËRTIMI I PAQES – Është përmendur tashmë se pajtimi ka të bëjë me ballafaqimin me të kaluarën, dialogu ndërkulturor ka të bëjë me praninë, por ndërtimi i paqes është koncepti që fillon kur ngjarja e dhunshme ndalon dhe drejtohet drejt së ardhmes për të arritur paqen e qëndrueshme. Vetë koncepti përfshin masa të ndryshme që duhet të ulin rrezikun ose të parandalojnë konfliktin e ri të dhunshëm ndërmjet palëve të përfshira (çmilitarizimi, zhvillimi i politikave që garantojnë paqen, transformimi i marrëdhënieve në shoqëri, dialogu ndërkulturor etj.).

MËSIMI NDËRKULTUROR DHE DIALOGU NDËRKULTUROR – Koncepti edukativ ka të bëjë me shumë perspektiva, respektimin e njëri-tjetrit dhe me ndërtimin e një kompetence (njohurish, aftësish, qëndrimesh dhe sjelljesh) që u mundëson nxënësve të angazhohen me identitete dhe kultura të

¹ [Education Pack All different-All Equal, accessible on 1680700aac \(coe.int\), Page 27](#)

² ibid

³ Bal-Tal & Bennink, 2004

ndryshme dhe të kenë dialog konstruktiv në lidhje me konfliktin ose çdo mosmarrëveshje që lind. Dialogu ndërkulturor si pasojë e të mësuarit ndërkulturor ka potencial të lartë transformues pasi fokusi i këtyre dy koncepteve është në ndërveprimin dhe zgjidhjen.

DIVERSITETI NË SHOQËRI – Ajo shihet si shumëllojshmëri në fusha dhe kontekste të ndryshme. Të mësuarit rreth diversitetit është thelbësore për të kuptuar se ne të gjithë jemi unikë dhe se diversiteti sjell vlerë ndërsa ne jemi duke bashkëpunuar. Mund t'i referohet ekzistencës së identiteteve të ndryshme, kulturave, pikëpamjeve politike etj. Një shoqëri e larmishme mund të kuptohet si një shoqëri që pranon njerëz nga të gjitha mjediset shoqërore, politike, fetare, etnike dhe territoriale.

TË DREJTAT E NJERIUT – një grup të drejtash universale që promovojnë një jetë të denjë me dinjitet për të gjithë njerëzit, pavarësisht prejardhjes së tyre. Të drejtat e njeriut përcaktohen nga Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut, e miratuar nga Asambleja e Përgjithshme e OKB-së në vitin 1948, e cila është pjesa qendrore e politikës ndërkombëtare dhe një nga dokumentet më të rëndësishme të politikave në ditët e sotme. Në këtë drejtim, të drejtat e njeriut i takojnë të gjitha qenieve njerëzore, pa dallim race, gjinie, kombësie, etnie, gjuhe, feje apo ndonjë statusi tjetër dhe secili ka të drejtë për këto të drejta, pa diskriminim.

KONFLIKTI – *“Mosmarrëveshje ndërmjet dy ose më shumë palëve përmes së cilës palët e përfshira perceptojnë një kërcënim për nevojat, interesat ose shqetësimet e tyre.”*⁴ Konflikti, nëse lihet i pazgjidhur, mund të përshkallëzohet në dhunë. Nga ana tjetër, konfliktet në të cilat të dyja palët përpiqen të gjejnë një zgjidhje mund të çojnë përfundimisht në përmirësimin e marrëdhënieve të tyre, gjë që në këtë rast nuk e përshkruan konfliktin si një gjë domosdoshmërisht të keqe.

Nacionalizmi – Është një shprehje komplekse e paqartë që varet më së shumti nga konteksti në të cilin diskutohet. Përkufizimi më i gjerë i nacionalizmit e sheh atë si një përkushtim ndaj popullit dhe shtetit të vet. Interesi i kombit të dikujt është gjithmonë përpara interesit të kombeve dhe grupeve të tjera. Shfaqje negative të nacionalizmit janë: etnonacionalizmi (më së shumti i përdorur si ideologji ekskluzive politike), nacionalizmi kulturor, shovinizmi etj., ndërsa llojet ekstreme janë fashizmi dhe nazizmi.

ETNOCENTRIZMI- Gjykimet, vlerësimet dhe arsyetimet tona ndikohen fuqishëm nga etnocentrizmi ynë. Kjo do të thotë se ne besojmë se përgjigja jonë ndaj botës - kultura jonë - është e duhura, të tjerat disi nuk janë normale. Ne mendojmë se vlerat dhe mënyrat tona të jetesës janë universale, ato të sakta për të gjithë njerëzit, "të tjerët" janë shumë budallenj për të kuptuar këtë fakt të qartë.⁵

STEREOTIPET - Stereotipet konsistojnë në besime ose mendime të përbashkëta për një grup të caktuar njerëzor. Një stereotip është një grup karakteristikash që përmbledh një grup njerëzor zakonisht në aspektin e sjelljeve, zakoneve, etj. bëhet i përgjithësuar për të marrë të gjithë njerëzit që mund të jenë të lidhur.⁶

PARAGJYKIMI – Një paragjykim është një gjykim që bëjmë për një person tjetër ose njerëz të tjerë pa i njohur me të vërtetë ata. Paragjykimet mund të jenë negative ose pozitive në karakter. Paragjykimet mësohen si pjesë e procesit tonë të socializimit dhe ato janë shumë të vështira për t'u modifikuar ose zhdukur.⁷

⁴ Conflict Resolution Highlighted Resource (University of Wisconsin, HR Development). Available for download at: www.ohrd.wisc.edu/onlinetraining/resolution/aboutwhatisit.htm

⁵ [Education Pack All different-All Equal, accessible on 1680700aac \(coe.int\)](http://www.ohrd.wisc.edu/onlinetraining/resolution/aboutwhatisit.htm), page 33

⁶ ibid, page 32

⁷ ibid, page 32

DISKRIMINIMI – Krahasuar me stereotipet dhe paragjykimet është një veprim real që ne bëjmë ndaj personit bazuar në paragjykimet që kemi për grupin ku ai/ajo bën pjesë.

SEGREGACIONI: Koncepti i përjashtimit që mund të detyrohet pa forcë, qëllimi i të cilit është izolimi i një grupi të caktuar nga shumica në shoqëri-komunitet të caktuar.

KSENOFOBIA – Ky është një koncept i frikës ndaj dikujt që është i ndryshëm nga ju që vjen kryesisht nga niveli juridik i kompetencës ndërkulturore. Manifestimi ekstrem i ksenofobisë mund të shprehet si urrejtje ndaj dallimeve.

RACIZMI – mund të kuptohet si paragjykim dhe diskriminim i personit në bazë të racës, por nga ana tjetër disa autorë e përkufizojnë si besim në epërsinë e një race. Në çdo rast, problemi është me termin sepse në të dy përkufizimet supozohet ekzistenca e racës "tjetër".

PËRFSHIRJA SOCIALE – koncepti në të cilin ne përpiqemi të përmirësojmë kushtet e jetesës së pakicave ose grupeve të izoluar. Është një akt i arritjes së barazisë dhe barazisë në shoqëri përmes garantimit të respektimit të të drejtave universale të njeriut për të gjithë anëtarët e shoqërisë.

GRUPI I MINORITETEVE – grupi i njerëzve me identitet të ngjashëm ose të përbashkët që nuk është i përhapur ose që largohet nga shumica në shoqërinë e caktuar. Nëse nuk merret në konsideratë, grupi i pakicave mund të marginalizohet dhe izolohet (emigrantët, romët, LGBT etj.) në shoqërinë e veçantë çfarë është kundër Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut.

SHOQËRIA CIVILE – struktura dhe grupe formale dhe joformale jashtë shtetit dhe institucione që përfaqësojnë interesat e qytetarëve. Është gjithashtu një nga instrumentet e demokracisë pjesëmarrëse që duhet t'i japë legjitimitet më të lartë demokracisë së përfaqësuar. Struktura/grupet kryesore të njohura si pjesë e shoqërisë civile janë: organizatat e shoqërisë civile, sindikatat, mediat, grupet joformale të qytetarëve etj.

TË RINJTË OSE RINIA - Sipas përkufizimit të OKB-së, të rinjtë janë nga 15 deri në 24 vjeç. Ndërsa në Këshillin e Evropës mosha e të rinjve është nga 13 – 35 vjeç. Mund të ndryshojë nga vendi në vend, por në vendet që zbatojnë projektin Walk On kryesisht, të rinjtë përcaktohen si pjesë e popullsisë nga 15 – 30 vjeç.

GRUPET PEER – individë të cilët janë në nivel të ngjashëm sipas disa elementeve specifike të përcaktimit (mosha, statusi social, interesi etj.) dhe të cilët mund të mësojnë ose mbështesin njëri-tjetrin në një fushë ose temë specifike.

4. Roli i Mësuesve dhe Punonjësve të të Rinjve në Mësimin Ndërkulturor

Njerëzimi nuk ka jetuar kurrë në një paradoks më të madh sesa sot. Mund të thuhet se nuk kemi qenë kurrë më të lidhur, dhe nga ana tjetër, jo më të ndarë dhe të vetëm në një botë që ndjek tendencat e globalizimit. Përveç konflikteve të dhunshme tradicionalisht ekzistuese në botë, vitet e fundit kemi qenë dëshmitarë të krizave të mëdha humanitare dhe fatkeqësive natyrore që prekin botën. Polarizimi në shoqëri është i madh, gjë që e bën të vështirë zgjidhjen e problemeve ekzistuese të vazhdueshme. Në dritën e ngjarjeve të tilla, mund të thuhet se roli i arsimit është vendimtar dhe mësimi ndërkulturor nuk ka qenë kurrë më i nevojshëm se sa sot. Për të zgjidhur problemet e ndezura botërore që janë të zakonshme për llojin e ndryshimeve klimatike, është e nevojshme të dëgjojmë dhe të takojmë njëri-tjetrin, t'i besojmë njëri-tjetrit, të tregojmë solidaritet dhe vullnet për të bashkëpunuar. Bota është plot dallime, por kjo nuk do të thotë se njerëz të ndryshëm nuk mund të bashkëpunojnë dhe të

dialogojnë për tema vendimtare që ndikojnë në cilësinë e jetës dhe mbijetesën. Duke e parë botën nga ky prizëm dhe duke pasur parasysh se shumica e vendeve në të cilat zbatohet projekti WalkOn nuk kanë edukim qytetar, pyetja që shtrohet është se kush e merr përgjegjësinë për mësimin ndërkulturor në shoqëritë tona. Në këtë fushë, programet ndërkombëtare rinore të bazuara në metodologjinë e arsimit joformal janë oaza në të cilat trajtohen tema si dialogu ndërkulturor, ksenofobia, racizmi, diskriminimi etj. Në këtë linjë, trajnerët dhe mësuesit e punës për të rinjtë në shkolla janë ata që morën këtë detyrë dhe përgjegjësi të rëndësishme për të përgatitur brezat e rinj për ndërveprime më njerëzore dhe më respektuese të kulturave dhe identiteteve të ndryshme. Fuqizimi i të rinjve për të vepruar në shoqëri me kompetenca të forta ndërkulturore, do të ndikojë në kohezionin në shoqëri dhe respektin reciprok të grupeve të ndryshme, të cilat do të jenë në gjendje të bashkëpunojnë pavarësisht dallimeve të tyre.

Prandaj, një detyrë shumë domethënëse dhe e rëndësishme u vihet mësuesve të cilët kanë një rol më të vështirë në trajtimin e të nxëniet dhe dialogut ndërkulturor dhe respektimin e diversitetit përmes kurrikulave shkollore dhe në platformat e formalizuara arsimore, të cilat në shumicën e rasteve janë të ngurtë dhe nuk ofrojnë hapësirën e nevojshme për eksplorim, eksperimentim dhe mësim duke bërë. Prandaj, kjo paketë mjetesh synon të fuqizojë mësuesit, veçanërisht ata që punojnë në arsimin e mesëm, se si të punojnë me nxënësit e tyre në adresimin e këtyre temave dhe hapjen e diskutimeve që çojnë në mësim. Për këtë qëllim ekspertët tanë arsimorë kanë zhvilluar 6 ushtrime të ndryshme që do t'i gjeni në Kapitullin 7 dhe mund të përdoren në klasë.

Ndërsa punonjësit e të rinjve dhe trajnerët e punës për të rinjtë kanë akses në më shumë mjete që mund t'i përdorin, kjo paketë mjetesh synon t'u sigurojë atyre një grup të përzgjedhur materialesh në Kapitullin 6 që mund të plotësojnë punën e tyre dhe të sjellin ende ndryshime pozitive në mjediset e të mësuarit tek të rinjtë. Ushtrimet e Kapitullit 7 janë gjithashtu të dobishme për punonjësit e të rinjve kur përshtaten në kufijtë kohorë dhe mjediset e nevojshme, megjithëse i kemi fokusuar në përdorshmërinë e mjedisit të klasës.

5. Qasjet Edukative

Teorikisht, ekzistojnë tre qasje edukative që janë plotësuese me njëra-tjetrën dhe duke i kombinuar ato gjatë kohës, nxënësit do të pranojnë dhe ndjekin konceptin e të mësuarit gjatë gjithë jetës që është thelbësor për ta, si dhe përparimin e çdo shoqërie. Kjo është arsyeja pse të tre konceptet janë po aq të rëndësishme në jetën e çdo individi.

Qasja formale edukative:

Ndodh në institucione (shkollë, universitet etj.) dhe është i strukturuar në mënyrë hierarkike me sisteme

gradimi. Në këtë qasje ekziston një kurrikul fikse e organizuar në lëndë të ndryshme. Procesi mësimor është i planifikuar dhe i qëllimshëm me objektiva të përcaktuara mësimore. Mësuesit duhet të marrin pjesë dhe të certifikohen nga arsimit formal për të dhënë mësim.

Qasja e edukimit joformal:

Ndodh jashtë institucionit dhe drejtohet kryesisht nga organizata të shoqërisë civile. Hierarkia e sheshtë dhe pjesëmarrja e lartë e studentëve/pjesëmarrësve është tipari kryesor i kësaj qasjeje. Ai gjithashtu mbështet të mësuarit nga kolegët përmes lehtësimit të njohurive ekzistuese në grupin e caktuar. Do të thotë se mësuesi mund të jetë kushdo nga grupi, por trajnerët/lehtësuesit janë përgjegjës për zhvillimin e programit dhe arritjen e objektivave mësimore. Kjo do të thotë se arsimit joformal është gjithashtu i planifikuar dhe i qëllimshëm si ai formal, por kurrikulat mund të jenë fleksibël bazuar në nevojat e grupit të caktuar. Është proces i hapur me shumë diskutime, reflektime, ushtrime dhe në përgjithësi aplikimin e metodave mjaft tërheqëse për nxënësit. Ky lloj edukimi është vendimtar për periudhën pas shkollimit.

Qasja e edukimit informal:

Ky lloj edukimi mund të ndodhë kudo (në autobus, gjatë pushimit të kafesë në konferencë, gjatë ecjes, duke pirë një pije me miqtë etj.). Veçoritë kryesore janë se mësimi nuk është i planifikuar dhe i qëllimshëm, nuk ka kurrikula apo skica të sesioneve. Është spontan, por nxënësit janë shumë të motivuar për t'u përfshirë në procesin e të mësuarit dhe rolin e mësimdhënies e merr kushdo që dëshiron të ndajë kompetencat e tij/saj në një mjedis të të mësuarit joformal. Ky lloj edukimi është vendimtar në zhvillimin e fëmijërisë së hershme.

6. Metodatat dhe Mjetet

Qasja e edukimit joformal përfshin kombinimin e metodave të ndryshme arsimore për të përmbushur stile të ndryshme të të mësuarit dhe lloje të nxënësve. Përzierja e metodave brenda axhendës së veprimtarisë edukative dikton dinamikën e grupit dhe nivelin e energjisë dhe motivimit për të mësuar mes pjesëmarrësve.

Në tabelën e mëposhtme kemi renditur disa nga metodat që mund të përdoren veçanërisht nga punonjësit e të rinjve, por edhe nga mësuesit, në hartimin e aktiviteteve të tyre arsimore joformale në fushën e ndërtimit të paqes dhe dialogut ndërkulturor. Kjo listë nuk është e gjerë, pasi më shumë mjete të ngjashme mund të gjenden lehtësisht në internet, por ne kemi zgjedhur disa prej tyre që synojnë në mënyrë specifike temat kryesore të kësaj pakete mjetesh dhe janë të zbatueshme në mjediset ndërkulturore.

METODAT	QËLLIMI / PËRDORIMI	SHEMBUJ TË MJETEVE ⁸
ICEBREAKERS	Metoda përdoret kryesisht në fillim të aktivitetit edukativ dhe kontribuon në njohjen me njëri-tjetrin si dhe në krijimin e një hapësire të sigurt që pjesëmarrësit të shprehin mendimin e tyre më vonë.	LEMONS MAP OF NAMES NEVER FORGET ME ME IN EUROPE

⁸ Të gjitha metodat e lidhura janë me burim të hapur

	Ai gjithashtu shërben për të vendosur dinamikën e grupit.	ISS IDENTITY – ME AND MINE
VENDOSJA E RREGULLAVE THEMELORE	Edukimi jo-formal nuk është një strukturë hierarkike me sistem gradimi dhe kjo është arsyeja pse është e rëndësishme të lidhim një kontratë në grup se si duam të punojmë dhe të ndërjegjësojmë të gjithë anëtarët e grupit për rregullat.	LEARNING CONTRACT
VENDOSJA E PRITSHMËRIVE DHE NDËRTIMI I EKIPIT	Çdo aktivitet arsimor joformal ka objektivat dhe rezultatet e veta mësimore. Pjesëmarrësit i vendosin pritshmëritë e tyre bazuar në agjendën dhe përvojën e tyre me trajnime dhe për këtë arsye është me rëndësi të madhe të kontrollohet nëse ato pritshmëri janë në përputhje me objektivat e planifikuara mësimore.	EXPECTATION I EXPECTATION II EXPECTATION III
PUNË NË GRUP TË VOGËL	Kjo metodë mbështet dhe stimulon të mësuarit bashkëpunues midis pjesëmarrësve. Ajo gjithashtu ndikon në dinamikën e grupit gjatë veprimtarisë edukative.	THEATRE OF SUBCULTURES
ENERGJIZUESIT	Përdoret kur energjia në grup bie dhe trajneri ka nevojë për metodë të shpejtë për të rifreskuar dhe aktivizuar grupin. Ajo gjithashtu ndikon në dinamikën e grupit drejt arritjes së rezultateve të të nxënit.	TUK-TAK NAME-ADJECTIVE EYE SCREAM WOLFY
DISKUTIMET	Kjo metodë mbështet shkëmbimin e ideve dhe opinionëve ndërmjet pjesëmarrësve duke stimuluar reflektimin, mendimin kritik, gjetjen e zgjidhjeve etj. Mund të organizohet në forma të ndryshme, në plenare, ose në grupe të vogla.	POLITICALLY CORRECT WHOM WOULD YOU LIKE TO LIVE WITH FISHBOWL OF CONFLICT
LUAJTJA E ROLEVE	Metodat që e vendosin pjesëmarrësin në "këpucët e dikujt tjetër". Qëllimi i kësaj metode është të kuptojë marrëdhëniet ndërmjet palëve të përfshira dhe të zhvillojë kompetenca për të vepruar në një mjedis të caktuar përmes simulimit të situatave të jetës reale.	MEDIA MANIPULATION ROLE PLAY GUIDE
USHTRIM SIMULUES	Kjo është një metodë që ofron përvojë gjithëpërfshirëse të kushteve të pasqyruara njerëzore dhe mjedisore. Është një simulim i problemit në nivel meta, me mundësinë e aplikimit të rezultateve të të nxënit në situata reale. Ai largohet nga loja me role sepse është më e gjatë dhe objekti i simuluar mund të paraqitet në nivel meta.	WALK A MILE IN MY SHOES INTERCULTURAL FIESTA RAFA RAFA MYNOSIA LABIRINTH HR ESCAPE ROOM ZIKA'S STORY
BIBLIOTEKA E GJALLË	Biblioteka e gjallë ose njerëzore është një metodë që përfshin tregimin e një personi që ka përvojë të caktuar nga e cila pjesëmarrësit mund të mësojnë.	LIVING LIBRARY GUIDE
FORUMI TEATRORE	Është një metodë që përdor teatrin për të edukuar pjesëmarrësit ose për të arritur disa objektiva sociale. Kjo metodë është e kombinuar kryesisht me metodën e diskutimit që mund të ndodhë pas shfaqjes së	MANUAL FOR FORUM THEATRE

	teatrit në forum.	
LOJRAT E QYTETIT	Është metodë bashkëpunuese dhe e jashtme që mund të përdoret për ndërtimin e ekipit ose për orientim në komunitet, si dhe për edukimin ndërkulturor.	ACTIONBOUND
LOJË E BORDIT ARSIMOR	Kjo metodë përdor konceptet bazë të dizajnit të lojërave në bord për të trajtuar çështje dhe tema të rëndësishme sociale.	WORD4WORD
MBRËMJET NDËRKULTURORE	Mbrëmjet mund të përdoren si metodë miqësore për të rinjtë për të mësuar mbi konceptin bazë të kulturës dhe për të mbështetur një pjesë të ajsbergut kulturor.	ARTICLE ON INTERCULTURAL PARTY/EVENING
PËRSHKRIMI, REFLEKTIMI DHE FEEDBACKU	Përshkrimi është metodë që mund të përdoret pas metodave që përfshijnë të menduarit konceptual. Ai e ndihmon trajnerin të transferojë historinë konceptuale në situatën e jetës reale, ku ne do të jemi në gjendje të reflektojmë mbi kompetencat tona të veprimit dhe të nxjerrim mësim. Hapat e informimit janë: 1) identifikoni se çfarë ka ndodhur gjatë stërvitjes, 2) çfarë bëme mirë dhe çfarë mund të bënim ndryshe, 3) cilat janë mësimet e nxjerra. Reflektimi është metoda që përdoret më së shumti për të analizuar veprimet e pjesëmarrësve dhe/ose për të gjurmuar arritjet e tyre të të mësuarit duke u dhënë atyre komente dhe këshilla për përmirësim. Mund të aplikohet edhe në ekip si mjet për zgjidhjen e problemeve dhe ndikim në dinamikën e grupit.	DEBRIFING MANUAL MANUAL FOR FACILITATORS AND TRAINERS CoE
VLERËSIMI	Kjo metodë përdoret për të matur suksesin e ndërhyrjes ose aktivitetit tonë edukativ. Mund të jetë kreativ, i cili është kryesisht transparent ose i rregullt në formën e një sondazhi që është kryesisht anonim.	ONION WATER GROUP EVALUATION FILM GESTURMETER

7. Workshope për Nxënësit

Workshopt/ushtrimet e mëposhtme janë krijuar dhe përshtatur për t'u përdorur në klasë me nxënës të moshës 14-18 vjeç. Këto 6 ushtrime synojnë t'u ofrojnë mësuesve disa workshope të thjeshta që ata mund t'i përdorin në klasë për të trajtuar temat e dialogut ndërkulturor, paqes, pajtimit dhe respektimit të diversitetit.

Ushtrimi 1

Paqja: unë dhe familja ime	
Qëllimi:	Lejojini nxënësit të mësojnë më shumë rreth paqes përmes perceptimeve të rrethit të tyre familjar dhe miqsh.
Madhësia e grupit: 10+	Mosha e grupit: 14+ Koha: 45 minuta x 2
Materialet e nevojshme:	Letra A4, stilolapsa, dërrasë e zezë për pyetjet, karrige dhe tavolina.
Udhëzime për mësuesit:	<p>Ky workshop është përgatitur për t'u zbatuar në dy pjesë: në klasë dhe si detyrë shtëpie. Të dyja pjesët janë të lidhura por mund të përdoret edhe veçmas. Ja se si ta bëni atë:</p> <p>Në klasë:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndani klasën në grupe të vogla (5 persona për grup), kërkojuni të grupohen së bashku dhe në grupin e tyre të vogël ata duhet të intervistojnë njëri-tjetrin për pyetjen: Çfarë është paqja për ju? • Tregojuni atyre se të gjithë në grup duhet të flasin dhe pasi të gjithë të ndajnë mendimin e tyre, grupi duhet të krijojë një prezantim të vogël krijues (vizatim, skicë, teatër, këngë etj.) prej 2-3 minutash, ku ata shpjegojnë për pjesën tjetër të klasës se si e kuptojnë paqen. • Pasi të gjithë të prezantojnë punën e tyre, përfundoni me një diskutim të vogël të hapur dhe jepni më shumë njohuri nëse kuptoni se konceptet e tyre kanë nevojë për më shumë shtjellim. Referojuni termave të shpjeguara në Kapitullin 3 të këtij dokumenti. <p>Detyrë shtëpie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Në fund të orës, tregojuni nxënësve se për radhën tjetër duhet të kryejnë një detyrë shtëpie. • Detyra e tyre tani është të intervistojnë anëtarët e familjes së tyre (nënë, babain, gjyshërit dhe vëllezërit e motrat) se çfarë mendojnë për paqen, si e kuptojnë atë dhe pse është e rëndësishme për ta. Informojini ata se është e rëndësishme që të pyesin brezat e ndryshëm dhe t'i shënojnë përgjigjet e tyre. • Kur të kthehen në klasë të nesërmen, jepuni atyre 15 minuta kohë për të përgatitur prezantime të vogla në letra A4 ku shkruajnë fjalët kyçe të përgjigjeve që kanë marrë. • Pasi të jenë gati të gjithë, lërin të fillojnë të shkëmbejnë letrat me njëri-tjetrin dhe të lexojnë ato që kanë shkruar të tjerët. • Pas ndarjes, pyeteni klasën nëse vunë re ndonjë ndryshim në perceptimin e paqes nga anëtarët e familjes së tyre. Lejojini ata të diskutojnë dhe të japin informacion mbi perceptimet e ndryshme që mund të kenë breza të ndryshëm për të njëjtën temë.

Përputhni konceptet	
Qëllimi:	Përmirësimi i të kuptuarit të koncepteve të ndryshme që lidhen me dialogun ndërkulturor.
Madhësia e grupit: 12+	Mosha e grupit: 14+ Koha: 50 minuta
Materials needed:	Printoni Aneksin 1 më poshtë për çdo nxënës, stilolapsa, karrige dhe tavolina për të gjithë nxënësit
Udhëzimet për mësuesit:	<ul style="list-style-type: none"> • Shpjegojuni pjesëmarrësve që ata do të punojnë në gupe të vogla (4-5 nxënës për grup) për 25 minuta, dhe ata duhet që të përputhin konceptet me përkufizimin përkatës (siç paraqitet në tabelën më poshtë) • Pjesëmarrësit në secilin grup duhet të përputhin fjalët kyçe me shpjegimin e tyre dhe ndërkohë duhet të diskutojnë me njëri-tjetrin se si i kuptojnë këto koncepte dhe të sjellin shembuj për secilin përkufizim. • Pasi të ketë mbaruar puna në grup, mblidhni grupin përsëri dhe bëni një kontroll se si ata përputhën konceptet me shpjegimin e tyre. Gjatë kontrollit kërkojuni të ndajnë shembuj. • Përfundoni klasën me një përmbledhje të aktivitetit dhe kërkonin nga pjesëmarrësit sa vijon: <ul style="list-style-type: none"> - Si ndiheni për këtë ushtrim? - Ishte një detyrë e lehtë apo e vështirë? - A i dinit konceptet më parë? - Si i'a dolët me shembujt? <p>Përfundoni klasën duke i falënderuar ata për pjesëmarrjen e tyre në ushtrime/workshope.</p>

Aneks 1

Printoni këtë për çdo nxënës.

Përputhni konceptet në të majtë me shpjegimin përkatës në të djathtë		
Paragjykimi	1	A. Të kuptuarit se çdo individ është unik dhe të njohësh dallimet e tyre individuale. Këto dallime mund të jenë përgjatë dimensioneve të racës, gjinisë, përkatësisë etnike, gjinisë dhe orientimit seksual, pikëpamjeve politike etj.

Dialogu Ndërkulturor	2		B. Është një veprim që ne po bëjmë ndaj një personi bazuar në paragjykimet që kemi për grupin ku ai/ajo bën pjesë.
Diskriminimi	3		C. Një shkëmbim i hapur dhe i respektueshëm i pikëpamjeve ndërmjet individëve dhe grupeve që i përkasin kulturave të ndryshme që çon në një kuptim më të thellë të perceptimit të botës së tjetrit.
Përfshirja Sociale	4		D. Një gjykim që bëjmë për një person tjetër ose njerëz të tjerë pa i njohur me të vërtetë ata.
Stereotipet	5		E. Të mësosh për të është thelbësore për të kuptuar se të gjithë jemi unikë dhe që sjellim vlerë gjatë bashkëpunimit. Mund t'i referohet ekzistencës së identiteteve të ndryshme, kulturave, pikëpamjeve fetare, politike etj.
Gjuha e Urrejtjes	6		F. Koncepti në të cilin ne përpiqemi të përmirësojmë kushtet e jetesës së pakicave apo grupeve të izoluar. Është një akt i arritjes së barazisë dhe barazisë në shoqëri përmes garantimit të respektimit të të drejtave universale të njeriut për të gjithë anëtarët e shoqërisë.
Edukimi Ndërkulturor	7		G. Përbëhet kryesisht në besime ose mendime të përbashkëta për një grup të caktuar njerëzor.
Diversiteti	8		I. Çdo lloj komunikimi në të folur, shkrim ose sjellje, që sulmon ose përdor gjuhë poshtëruese ose diskriminuese në lidhje me një person ose një grup në bazë të asaj se kush janë, me fjalë të tjera, bazuar në fenë, etninë dhe kombësinë e tyre.

Vetëm për mësuesit:

Këto janë përgjigjet e sakta për dorëzimin: 1-D; 2-C; 3-B; 4-F; 5-G; 6-I; 7-E; 8-A. MOS e printoni atë për nxënësit.

Ushtrimi 3

Ku qëndroni?	
Qëllimi:	Të zhvillojë kuptimin e pjesëmarrësve për kompleksitetin e koncepteve të lidhura me dialogun ndërkulturor dhe të rrisë ndërgjegjësimin për rolin që ata luajnë në shoqëri.
Madhësia e grupit: 12+	Mosha e grupit: 14+ Koha: 50 minuta
Materialet e nevojshme:	2 letra A4 të shënuara me pajtohem/nuk pajtohem; shirit për dysheme; Printoni fjalitë e mëposhtme në Shtojcën 2.

<p>Udhëzime për mësuesit:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Përgatitni klasën duke e ndarë atë në dy gjysma duke përdorur shirit, ose duke vendosur një kufi imagjinar vetëm për të treguar mesin e dhomës. Ngjitni dy letra A4 të shënuara "Jam dakord" në njërin anë dhe "Nuk jam dakord" në anën tjetër • Shpjegojini klasës se tani do të lexoni një sërë pohimesh me të cilat ata mund të pajtohen në një masë më të madhe ose më të vogël. Pasi të dëgjojnë deklaratën, ata duhet të mbajnë qëndrim në njërin anë të klasës, në varësi të faktit nëse janë dakord apo jo. • Lexoni thëniet një nga një dhe lini kohë për komente dhe diskutim për secilën pyetje. • Stimuloni reflektimin dhe diskutimin. Pyetini nxënësit pse qëndrojnë në ato pozicione. Pasi t'i lexoni të gjitha deklaratat, sillni grupin përsëri së bashku për një diskutim. • Përfundoni me një përmbledhje të aktivitetit dhe pyesni pjesëmarrësit se si ndiheshin për aktivitetin. Bëni një lidhje në lidhje me realitetin ku jetonim të gjithë dhe diskutimet e zhvilluara. Shpesh, ne priremi të dimë vetëm një pjesë të historisë (tonë), por është e rëndësishme të kuptojmë dhe të mendojmë thellë për një çështje. Nxënësit/pjesëmarrësit duhet të reflektojnë sa shpesh dëgjojmë argumente, këndvështrime të tjera. Sa të qëndrueshëm jemi në opinionet dhe idetë tona? Sa të hapur jemi ndaj kulturave të ndryshme, njerëzve me prejardhje të ndryshme se ne? Si ndikon kjo në jetën tonë dhe të njerëzve të tjerë në jetën e komunitetit.
-------------------------------	---

Aneks 2

Printoni deklaratat e mëposhtme për ushtrimin. Mos ngurroni të shtoni edhe deklaratat tuaja.

Shembuj deklaratash:

- Nacionalizëm do të thotë luftë.
- Disa njerëz nuk duan të integrohen.
- Të rinjtë janë në ballë të sulmeve raciste.
- Disa fe janë kundër të drejtave të njeriut.
- Në një shoqëri, pakicat duhet të përshtaten me shumicën.
- Muslimanët nuk mund të integrohen realisht në shoqëritë evropiane.
- Burimet janë të kufizuara, kështu që një shoqëri nuk mund të mirëpresë shumë njerëz, edhe nëse ata ikin nga një luftë në vendin e tyre.
- Disa pakica vendosin të jenë të ndarë nga shoqëria.
- Dialogu ndërkulturor është një ëndërr që nuk mund të realizohet kurrë.

Ushtrimi 4

Kolazh i Dialogut Ndërkulturor	
Qëllimi	Për të eksploruar elementët thelbësorë të dialogut ndërkulturor dhe për të kuptuar vlerën e tij në shoqërinë tonë.

Madhësia e grupit: 12+	Mosha grupit: 14+	Koha: 50 minuta
Materialet e nevojshme:	Flip chart letër ose karton; revista të vjetra; gërshërë; ngjitës; tavolina dhe karrige.	
Udhëzime për mësuesit:	<ul style="list-style-type: none"> • Shpjegojuni nxënësve se do të punojnë në ekipe prej 4-5 personash dhe duhet të bëjnë një kolazh me elementët kryesorë të dialogut ndërkulturor. • Jepini secilit grup një grup revistash të vjetra me foto, gërshërë, ngjitës dhe një karton ose letër të madhe flipchart. • Lëri nxënësit të diskutojnë dhe të punojnë për 20 minuta për të bërë kolazhin e grupit të tyre. • Më pas kërkoni atyre të paraqesin kolazhin e tyre dhe të vënë një fokus të veçantë në elementët kryesorë të rëndësishëm nga të cilët përbëhet dialogu ndërkulturor. • Përfundoni me një përmbledhje të aktivitetit dhe pyesni pjesëmarrësit se si ndihen për aktivitetin, çfarë diskutuan, cila është vlera më e rëndësishme e dialogut ndërkulturor, a mendoni se kemi një dialog të mirë ndërkulturor në vendin tonë dhe pse? Çfarë mund të bëjmë ne si të rinj për të përmirësuar dialogun ndërkulturor në komunitetin tonë lokal? 	

Ushtrimi 5

"Jashtë Kutisë"		
Qëllimi	Rritja e ndërgjegjësimit për paragjykimet në komunitetet tona, promovimi i përfshirjes sociale dhe multikulturalizmit përmes zhvillimit të ndjeshmërisë.	
Madhësia e grupit: 12+	Mosha e grupit: 14+	Koha: 50 minuta
Materialet e nevojshme:	Punime, stilolaps, kuti, tavolina dhe karrige.	
Udhëzimet për mësuesit:	<ul style="list-style-type: none"> • Jepuni nxënësve një stilolaps dhe letër dhe kërkoni të shkruajnë në mënyrë anonime një shembull të një fjalie diskriminuese në lidhje me përkatësinë etnike ose racore që u është thënë drejtpërdrejt nga një nga bashkëmoshatarët e shkollës/grupi i miqve/anëtarët e familjes/anëtarët e komunitetit. • Kërkoni të palosin letrën që kanë shkruar dhe t'i mbledhin në një kuti. Shpjegojuni nxënësve se tani do t'i kërkoni njërit prej tyre të marrë rastësisht një letër nga kutia, ta lexojë me zë të lartë dhe t'u përgjigjet pyetjeve të mëposhtme (mund t'i shkruani këto pyetje në tabelën e zezë): • Si do ta zgjidhja këtë nëse do të ishte diçka që e kam përjetuar? <ol style="list-style-type: none"> a) A kam përjetuar ndonjëherë diçka të ngjashme? b) Si do të ndihmoja nëse dëshmoj se kjo i ndodh dikujt që më 	

	<p>intereson?</p> <ul style="list-style-type: none"> Nxitini nxënësit e klasës të diskutojnë ose të bëjnë pyetje pasi secili prej tyre të lexojë dëshminë dhe t'u përgjigjet pyetjeve. Kini kujdes të mbani ritmin dhe kërkonti respekt dhe ndjeshmëri ndërsa nxënësit lexojnë fjalitë ose u përgjigjen atyre. Përfundoni ushtrimin me një përmbledhje të vogël dhe motivoni nxënësit të jenë empatikë, të mos diskriminojnë dhe të mbështesin njëri-tjetrin.
--	---

Ushtrimi 6

"Nën të njëjtin qiell"	
Qëllimi	Për të kuptuar konceptin e dialogut ndërkulturor dhe diversitetin kulturor duke mësuar më shumë për vendet e Ballkanit Perëndimor.
Madhësia e grupit: 12+	Mosha e grupit: 14+ Koha: 50 minuta
Materialet:	Flipchart letër, shënues, revista të vjetra, ngjitës
Udhëzimet për mësuesit:	<ul style="list-style-type: none"> Filloni duke u shpjeguar nxënësve se çfarë është të mësuarit ndërkulturor dhe pse është e rëndësishme ta promovoni atë në shoqëri. Referojuni koncepteve në Kapitullin 3 për t'ju ndihmuar me sfondin e konceptit. Ndani klasën në 7 grupe më të vogla me 3 ose më shumë persona dhe siguroni atyre 1 tabelë me emrin e shtetit (Shqipëri, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kroaci, Serbi, Kosovë, Maqedoni e Veriut dhe Mali i Zi); shënues; gërshtë, letër me jakë, ngjitës dhe revista të vjetra. Tregojuni atyre se detyra e tyre është të punojnë së bashku në grupin e vogël dhe të krijojnë një prezantim flipchart me vizatime dhe fotografi nga revistat për vendin që iu dhanë. Prezantimi i tyre duhet të fokusohet në atë që ata dinë për vendin, kulturën dhe popullin e tij. Lëri të veprojnë për 15-20 minuta. Pasi të mbarojnë punën, kërkojini secilit grup të prezantojë vendin e tij në 2 minuta dhe pasi të mbarojnë, kërkonti nga klasa të tregojë se cila është një fjalë që ata mbajnë mend nga prezantimi. <p>Ndëqni këto pyetje për të përfunduar me një përmbledhje:</p> <ul style="list-style-type: none"> Si ka qenë ky aktivitet për ju? A ishte e vështirë për ju të mendoni për karakteristikat e tjera të vendit? Keni mësuar diçka të re nga vendet e tjera që nuk e dinit më parë? Si e dinit informacionin që keni shkruar në grupet tuaja? Keni gjetur ndonjë ngjashmëri? Çfarë do të thotë kjo për ju? Pse mendoni se është i rëndësishëm dialogu ndërkulturor? Si mund të promovojmë më shumë dialog ndërkulturor? <p>Përfundoni ushtrimin duke i treguar klasës se sa e rëndësishme është të mësojmë për kulturat e njëri-tjetrit për të nxitur mirëkuptimin dhe për të</p>

vlerësuar diversitetin.

8. Burime të Nevojshme

Page | 18

Më poshtë është një listë e mjeteve të tjera me burim të nevojshme të hapura, manualeve, raporteve dhe manualeve të trajnimit që mund t'ju ndihmojnë me më shumë informacion mbi temat e trajtuara në këtë paketë mjetesh. Mos ngurroni t'i eksploroni dhe t'i përdorni sipas nevojave tuaja.

- [New age of reconciliation- generation Z as the engine](#)
- [Country Reports: State of Play-reconciliation and hate speech in WB](#)
- [Process of reconciliation in Western Balkan and Turkey](#)
- [Developing intercultural competence through education](#)
- [T-Kit 4 – Intercultural Learning - The training kits series](#)
- [T-Kit No. 11 - Mosaic: The training kit for Euro-Mediterranean youth work \(coe.int\)](#)
- [T-Kit 12: Youth transforming conflict \(coe.int\)](#)
- [Bookmarks/ Connexions \(coe.int\)](#)
- [Compass: Manual for Human Rights Education with Young People \(coe.int\)](#)
- [Education Pack - All Different All Equal](#)
- [DOmino \(coe.int\)](#)